

De Straftoemeting in het kader van de WOTS

Mr I.E.M. Braakhuis en Mr M. Zwagerman*

Sedert korte tijd is het mogelijk dat in het buitenland veroordeelde Nederlanders of in Nederland geïntegreerde buitenlanders hun (restant-)straf in Nederland mogen uitzitten. In het hierna volgende gaan schrijvers in op de achtergronden van de Wet die bovengenoemde mogelijkheid regelt en de moeilijkheden die rijzen bij de bepaling van de straf die de veroordeelde in Nederland restteert.

1. Inleiding

Met de invoering van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (Wet van 10 september 1986, Stb. 1986, 464, Stb. 1987, 448 verder: Wots) is het mogelijk geworden dat in het buitenland aan Nederlanders, of in Nederland geïntegreerde buitenlanders, (hierna: Nederlanders) opgelegde straffen in Nederland ten uitvoer worden gelegd. Hierdoor kunnen personen die in landen als Spanje of Frankrijk tot gevangenisstraffen zijn veroordeeld en daar een zware detentietijd tegemoet gaan, naar Nederland worden overgebracht om hier hun straf uit te zitten. De voordelen van deze mogelijkheid voor de veroordeelde zijn groot. Het is duidelijk dat de mogelijkheden tot resocialisatie in het eigen land beter zijn.

Daarnaast hebben sommige landen een bedenkelijke reputatie wat betreft hun gevangenisregime. De omstandigheden in de Nederlandse gevangenis steken in het algemeen gunstig af tegen die in het buitenland.

In principe kunnen alleen strafvonnissen die door Nederlandse rechters zijn gewezen in Nederland ten uitvoer worden gelegd. Een buitenlands vonnis kan dus niet zonder meer in Nederland ten uitvoer worden gelegd. Onze territoriale soevereiniteit op strafrechtelijk gebied verzet zich hiertegen. De Wots voorziet dan ook in een procedure om buitenlandse strafvonnissen in Nederland toelaatbaar te verklaren. Nadat de toelaatbaarheid is uitgesproken wordt de buitenlandse straf omgezet in een Nederlandse straf.

Deze omzetting kent twee varianten. De eerste variant is het zonder meer overnemen, de zogenaamde "voortgezette tenuitvoerlegging" waarbij de buitenlandse veroordeling alleen dan kan worden aangepast indien de veroordeling naar aard en duur onverenigbaar is met de Nederlandse wet. De tweede is de zogenaamde "omzetting" van de in het buitenland opgelegde straf in een nieuwe straf naar Nederlandse maatstaven. In dit stuk zullen we hoofdzakelijk aandacht besteden aan de tweede variant.

De omzetting van de buitenlandse straf in een Nederlandse straf leidt er vaak toe dat de Nederlandse straf lager is dan de in het buitenland opgelegde straf. Dit aspect van de Wots heeft verbaasde reacties opgeroepen.

In een aantal publikaties in de dagbladen¹ geven zowel

een vertegenwoordiger van het OM² als van de advocatuur³ uiting aan hun verbazing over de gevolgen van de omzettingsprocedure.

Nu inmiddels twee uitspraken in Wots zaken in de Nederlandse Jurisprudentie zijn gepubliceerd (NJ 1989, 384 en NJ 1989, 1307) die in hun opvattingen ten aanzien van de straftoemeting in de omzettingsprocedure bijna lijnrecht tegenover elkaar staan, leek ons een kritische beschouwing van de omzetting van buitenlandse vonnissen naar Nederlandse maatstaven in het kader van de Wots op zijn plaats. In dit artikel zullen achtereenvolgens de Wots-procedure, de reeds gedane uitspraken en onze ideeën over de omzetting aan de orde komen.

2. De Wots

De Europese eenwording leidt ook tot samenwerking op niet-economisch gebied. De afgelopen jaren is er een toename van de samenwerking op strafrechtelijk gebied waar te nemen. Deze samenwerking heeft haar beslag gevonden in een groot aantal nieuwe verdragen, waarvan de verdragen die aan de Wots ten grondslag liggen een goed voorbeeld zijn.⁵ Het uitgangspunt van deze verdragen is, dat zij de goede rechtsbedeling moeten bevorderen. Dit begrip vraagt een nadere uitleg. Met het streven naar een goede rechtsbedeling wordt bedoeld dat de belangen van de bij de internationale samenwerking betrokken staten enerzijds, en de belangen van de persoon die subject is van deze samenwerking anderzijds, met elkaar worden verzoend⁴. De goede rechtsbedeling kan dus worden omschreven als een toestand waarin de hierboven geschetste belangen zoveel mogelijk met elkaar in evenwicht zijn gebracht. Eén aspect van de goede rechtsbedeling vormt het hoofddoel van de in noot 4 genoemde verdragen; het bevorderen van de resocialisatiemogelijkheden van de in het buitenland veroordeelde onderdaan.

2.1 De procedure

Het voornaamste probleem met de overname van strafvonnissen is dat wij buitenlandse vonnissen niet zonder meer gelijk kunnen stellen met Nederlandse vonnissen. Uit art. 553 Sv valt af te leiden dat in Nederland alleen Nederlandse strafvonnissen ten uitvoer kunnen worden gelegd. Om een buitenlands vonnis hier ten uitvoer te kunnen leggen dient het te worden erkend als gelijkwaardig aan een Nederlands vonnis. Het buitenlands vonnis moet daarom worden omgezet in een Nederlandse uitspraak.

* Mr M. Zwagerman, advocaat te Amsterdam en Mr I.E.M. Braakhuis, gerechtssecretaris bij de Rb. te Amsterdam.

De schrijvers willen hierbij hun dank betuigen aan Mr R. Blekxtoon, vice-president, en Mr R. C. P. Haentjens, rechter-plv. van de Rb. te Amsterdam voor hun waardevolle bijdrage aan de totstandkoming van dit artikel.

Deze omzetting geschiedt door de zogenaamde exequaturprocedure.

Deze uit het civiele recht al bekende rechtsfiguur dient er toe om te bepalen of fundamentele beginselen van Nederlands recht er zich tegen verzetten dat het buitenlands vonnis tot de Nederlandse rechtsorde wordt toegelaten. Als voorbeeld van deze rechtsbeginselen kan worden gedacht aan het in art. 68 van het Wetboek van Strafrecht neergelegde ne bis in idem beginsel. Als blijkt dat een buitenlands vonnis is gewezen in strijd met dit rechtsbeginsel, dan kan de tenuitvoerlegging van dat vonnis niet worden overgenomen. Dit kan tot navrant gevolg hebben dat iemand die in het buitenland in strijd met dit beginsel is gestraft, géén gebruik kan maken van de Wots.

In de fase voorafgaand aan de rechterlijke exequaturprocedure beslist de minister van Justitie of het buitenlandse vonnis aan de rechter zal worden voorgelegd (vide art. 15 en 16 Wots). Tijdens deze voorfase zal het buitenlandse vonnis eveneens worden getoetst aan Nederlandse rechtsbeginselen. De veroordeelde bevindt zich in deze voorfase nog in het buitenland. Is het licht door de minister van Justitie eenmaal op groen gezet, dan wordt de veroordeelde naar Nederland overgebracht voor de exequaturprocedure.

De exequaturprocedure van de Wots valt in twee delen uiteen. In de eerste fase wordt bekeken of de Nederlandse "Ordre Public" zich verzet tegen toelaatbaarheid van het buitenlandse vonnis. De Nederlandse rechter toetst dan aan fundamentele Nederlandse rechtsbeginselen. Deze toetsing is neergelegd in de art. 3 t/m 7 Wots. De rechter geeft hiermee een oordeel over de toelaatbaarheid van het buitenlandse vonnis tot onze rechtsorde.

De rechtbank heeft de mogelijkheid om de (gedeeltelijke) ontoelaatbaarheid uit te spreken over het buitenlandse vonnis. Naast de schending van fundamentele rechtsbeginselen kan men hierbij denken aan het niet toelaatbaar verklaren van de omzetting in een Nederlandse straf als die (mede) is opgelegd terzake van een feit dat in Nederland niet strafbaar is gesteld. Deze toetsing van de dubbele strafbaarheid zien we ook in het Uitleveringsrecht.

Het geheel niet toelaatbaar verklaren door de rechtbank van de tenuitvoerlegging van een vonnis zou tot bizarre gevolgen kunnen leiden. Als de rechtbank een vonnis niet toelaatbaar verklaart heeft dit tot gevolg dat de tenuitvoerlegging van dat vonnis in Nederland niet mogelijk is. Dat zou betekenen dat de veroordeelde weer terug moet naar het land dat hij zo graag wilde verlaten.⁶

Of deze conclusie echter juist is valt toch te betwijfelen. Immers, het terugsturen van Nederlanders zou leiden tot een verkapte uitlevering ter executie van een vonnis. En dat wordt door art. 4 van de Uitleveringswet, dat uitlevering van Nederlanders alleen ter strafvervolgning mogelijk maakt, verboden. Naar ons inzicht zal een geslaagd beroep op de ontoelaatbaarheid van het buitenlandse vonnis niet kunnen leiden tot het terug sturen van de veroordeelde.

Een ondersteunend argument voor deze opvatting kan worden gevonden in het feit dat Denemarken inmiddels, nadat de omzetting van een buitenlands vonnis geheel ontoelaatbaar werd verklaard, zijn procedure in die zin heeft gewijzigd, dat alvorens de veroordeelde persoon wordt overgebracht, de toetsing van de toelaatbaarheid al heeft plaatsgevonden.

De toelaatbaarheidstoetsing wordt gekenmerkt door haar marginale karakter. Dit hangt samen met het interstatelijke vertrouwensbeginsel dat geldt wanneer staten rechtsbetrekkingen met elkaar aangaan. Staten geven aldus te kennen dat zij door het aangaan van een verdragsrelatie vertrouwen stellen in het rechtsgehalte van elkanders strafrechtspleging. Door het aangaan van een verdrag vertrouwt Nederland er dus op dat zijn verdragspartners dezelfde rechtsbeginselen erkennen als hijzelf.

Door de vele toetsingsmomenten in de voorfase van de omzettingsprocedure en het marginale karakter van de beoordeling van de toelaatbaarheid valt naar ons inzicht niet te verwachten dat de omzetting van buitenlandse vonnissen vaak geheel niet-toelaatbaar zal worden verklaard.

Indien een vonnis de toets van het Nederlands recht heeft doorstaan treedt de tweede fase van de Wots-procedure in: de omzetting.

In het Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen (verder VGP) zijn twee varianten gecreëerd:

A. de aangezochte staat verklaart het vonnis toelaatbaar en zet de tenuitvoerlegging voort. Dit geschiedt op aanwijzing van de minister nadat advies is ingewonnen van de bijzondere kamer van het Gerechtshof te Arnhem (art. 10 van het Verdrag jo. art. 43 Wots). In deze variant wordt de in het buitenland opgelegde straf ongewijzigd overgenomen. Bij de overdracht van strafvonnissen door het Verenigd Koninkrijk wordt deze variant toegepast.

B. de aangezochte staat verklaart het vonnis toelaatbaar en zet de veroordeling om naar eigen recht. De meeste van onze verdragspartners passen variant B toe.

Wij zullen dan ook alleen aandacht aan variant B schenken. Art. 31 Wots bepaalt dat de Nederlandse rechter de buitenlandse straf of maatregel dient om te zetten in een straf of maatregel die naar Nederlands recht op dat feit is gesteld. Er moet met andere woorden een straftoemeting naar Nederlands recht plaatsvinden. De rechter is daarbij gebonden aan het in het buitenland vastgestelde feitencomplex. Deze omzetting heeft voor de al eerder genoemde opschudding gezorgd. Of deze commotie terecht is, zullen wij hierna bespreken.

2.2 De omzetting

In de Memorie van Toelichting wordt gewezen op het dilemma bij de omzetting. Zowel aan een keuze voor een straf geheel naar Nederlandse maatstaven als aan het ongewijzigd overnemen van het buitenlandse vonnis kleven bezwaren.

Indien de Nederlandse rechter kiest voor de "milde" Nederlandse straftoemettingsmaatstaven, dan bestaat het gevaar dat de overdragende staten – voorzichtig uitgedrukt – minder snel geneigd zullen zijn de naar hun maatstaven veroordeelde Nederlanders over te dragen. De Memorie van Toelichting drukt het zo uit: van al te grote veranderingen (in de opgelegde straf: toevoeging MZ en IB) zou een aanstootgevend effect kunnen uitgaan en daarmee zou uiteindelijk de werking van de verdragen in de relatie tot Nederland op het spel kunnen komen te staan.⁷

Bij een volledige negatie van de buitenlandse straf bestaat het gevaar dat het doel van de Wots, namelijk het bevorderen van een goede rechtsbedeling door de tenuitvoerlegging en daarmee de resocialisatie te laten plaats vinden in het land waarmee de veroordeelde zich het meest verbonden

den voelt, op de tocht komt te staan.

Over de mogelijke gevolgen van de omzetting van buitenlandse straffen waarbij volledig wordt uitgegaan van de buitenlandse strafmaat zonder de Nederlandse maatstaven toe te passen, is uitvoerig geschreven.⁸ De schrijvers zien grote gevaren in een dergelijke omzetting, die dus eigenlijk een voortgezette tenuitvoerlegging genoemd kan worden. Ons milde strafrechtelijk klimaat (de MvT spreekt van "een nationale verworvenheid") is zozeer verweven met onze nationale cultuur dat ons strafrechtelijke systeem in haar functie wordt bedreigd wanneer wij wezensvreemde elementen toelaten. De draagkracht en de geloofwaardigheid van het strafrecht, als reactie op maatschappelijk ongewenst gedrag, is in overwegende mate afhankelijk van hetgeen daarover als communis opinio geldt. Het functioneren van ons strafrecht komt, naar de mening van genoemde schrijvers, derhalve met het binnenhalen van buitenlandse straftoemingsopvattingen in gevaar.

De hiervoor geschetste toenemende internationale strafrechtelijke samenwerking mag er niet toe leiden dat wij de strafrechtelijke opvattingen van onze verdragspartners importeren en ons eigen maken, om zo onze "nationale verworvenheid" prijs te geven, aldus deze schrijvers. Deze kritiek is ingegeven door het vermoeden dat de Nederlandse strafcultuur zich zal optrekken aan de, als strenger bekend staande, buitenlandse maatstaven. Het gevaar van een dergelijke ontwikkeling is door de schrijvers overtuigend aangetoond. Het zou daarom interessant zijn te bestuderen of het milde straftoemingsbeleid in commune Nederlandse strafzaken wordt beïnvloed door het straftoemingsbeleid in Wots-zaken.

Enige opmerkingen over het Nederlandse straftoemingsbeleid lijken aan het eind van deze paragraaf op zijn plaats. Dit straftoemingsbeleid heeft in het buitenland maar ook in Nederland de naam mild te zijn. Meestal verschillen de in het buitenland opgelegde straffen "netto" echter niet zoveel met de in Nederland opgelegde straffen. Vaak wordt vergeten dat in het buitenland wel hoge vrijheidsstraffen worden opgelegd, doch dat veel landen een gunstiger vervroegde invrijheidstellingsregeling kennen dan Nederland. In Oostenrijk en Luxemburg bijvoorbeeld is een VI in bepaalde gevallen al na ommekomst van de helft van de straftijd mogelijk. In Frankrijk is dit voor veroordeelden in het kader van de Wots ook het geval. Daarbij komt dat in Frankrijk soms aanzienlijke strafkortingen kunnen worden toegekend die een straf verder reduceren. Ook de Angel-Saksische landen kennen ingewikkelde, maar vaak sterk reducerende regelingen. In Denemarken gaat de VI in na 7/12 van de straftijd. De buitenlandse VI-regeling vormt vaak een probleem bij de strafomzetting. Vaak is het niet duidelijk op welke VI de veroordeelde nu recht heeft, omdat in het buitenland verschillende VI modaliteiten worden gehanteerd. Een veroordeelde kan bijvoorbeeld met goed gedrag een gunstiger VI verdienen. Nu de strafrechtelijke positie van verdachte door de omzetting in Nederland niet mag verslechteren (vide art. 11 lid 1 onder d VGP) is het van belang exact vast te stellen welke VI-regeling op de veroordeelde van toepassing zou zijn geweest. In de meeste verdragslanden wordt in een aparte procedure over het verlenen van VI een beslissing genomen. In tegenstelling tot de VI regeling in Nederland, na 2/3 van de straf, is het verlenen daarvan in de meeste

landen dus geen recht.

Verder is voor de straftoemeting in Wots-zaken van belang dat de Nederlandse rechter gebonden is aan de Nederlandse strafmaxima. Het komt voor dat er op het plegen van een bepaald delict hier een maximale straf wordt gesteld die lager is dan de in het buitenland opgelegde straf. Hierbij kan men denken aan delicten met softdrugs. Overigens zijn er ook delicten waar in het buitenland een lager maximum geldt dan in Nederland.

3. Jurisprudentie

Op het moment van totstandkoming van dit artikel zijn slechts twee uitspraken in Wots-zaken gepubliceerd. Het verschil tussen de in deze uitspraken neergelegde opvattingen raakt precies het kernprobleem bij de straftoemeting na overdracht van een strafvonnis ter tenuitvoerlegging.

Wat dient het uitgangspunt te zijn? Het Nederlandse straftoemingsbeleid of juist het buitenlandse? In de uitspraak van de rechtbank Roermond (17-1-1989, NJ 1989, 373) verwijst de rechtbank nogal summier naar het buitenlandse aspect van de straftoemeting in haar overweging: "De rechtbank heeft de omstandigheid dat veroordeelde de strafbare feiten in Zwitserland uit winstbejag heeft begaan, in haar beoordeling betrokken". En dan volgt: "De in Zwitserland opgelegde straf beantwoordt niet aan de in Nederland ter zake geldende maatstaven." In deze uitspraak ligt de nadruk op de Nederlandse strafopvattingen. De rechtbank heeft met deze overwegingen duidelijk de doorlatingsfunctie van de omzettingsprocedure laten zien. De rechtbank hanteert in beginsel een juist uitgangspunt. De omzettingsprocedure dient er immers toe te bewerkstelligen dat het buitenlandse vonnis in Nederland tenuitvoer kan worden gelegd. Hiervoor dient dat vonnis naar Nederlands recht te worden omgezet. De Nederlandse strafopvattingen zullen dus het uitgangspunt moeten vormen.

Een punt van kritiek op de uitspraak van de Rechtbank Roermond is echter dat onduidelijk blijft of zij met haar overweging heeft trachten te zeggen dat zij de in Zwitserland geldende strafopvattingen heeft betrokken in haar oordeel, of dat zij slechts het winst oogmerk van de dader heeft mee laten tellen, zonder daarbij de buitenlandse dimensie te betrekken, of beide. Het is met andere woorden niet voldoende duidelijk of de Rechtbank Roermond het buitenlandse aspect in de nieuwe straf heeft doorberekend. Hier wordt nog eens het belang duidelijk van art. 31 lid 1 Wots, waarin een uitdrukkelijke en uitvoerige motivering aan de rechtbanken wordt voorgeschreven. Hierdoor wordt de buitenlandse staat inzicht verschaft in de overwegingen van de rechtbank en kan zo wellicht een beter begrip worden verkregen voor de Nederlandse straftoemeting. Maar de redenering van de Rechtbank Roermond waarin het Nederlands recht het uitgangspunt vormt achten wij in het algemeen juist.

De Rechtbank Breda (NJ 1989, 384) laat zich bij de straftoemeting leiden door de in het buitenland opgelegde straf. Zij overweegt: "Naar het oordeel van de rechtbank dient bij de oplegging van een straf of maatregel te worden uitgegaan van de eisen die de rechtsorde van de overdragende staat i.c. Zweden, stelt aan die oplegging. De toetsing van de opgelegde straf aan de rechtsorde dient – naar het oordeel van de rechtbank – te worden beperkt tot een onder-

zoek naar de vraag of de in de overdragende staat opgelegde straf zodanig hoog is, dat tenuitvoerlegging van die straf in Nederland in redelijkheid niet verantwoord is".

De Rechtbank Breda gaat er dus in principe vanuit dat de buitenlandse straf ongewijzigd kan worden overgenomen. Zij laat de belangen van de buitenlandse rechtsorde prevaleren. Indien deze redenering navolging krijgt, dan zal dit volgens sommige schrijvers het hierboven geschetste gevaar naderbij brengen. Buitenlandse straffoetmingsopvattingen worden zo in onze strafrechtscultuur toegelaten. Naar ons oordeel miskent een redenering waarin een strafvonnis ongewijzigd wordt overgenomen, behalve wanneer dat vonnis flagrant afwijkt van het Nederlands recht, de strekking van de omzettingsprocedure. Daarbij is voor het ongewijzigd overnemen van een buitenlands vonnis de procedure bij het Gerechtshof te Arnhem in het leven geroepen.

4. De straffoetmeting in Nederland:

Het doel van het omzetten van een buitenlands vonnis teneinde het tot onze rechtssfeer te kunnen toelaten leidt tot de conclusie dat de Nederlandse straffoetmetingscriteria het uitgangspunt dienen te vormen van de omzettingsprocedure. Het is echter niet mogelijk het buitenlandse aspect geheel te negeren.

Wij hebben hier tenslotte te maken met een vorm van internationale samenwerking, die van ons land vereist dat zij een open oog houdt voor de buitenlandse kant van de zaak.⁹

De Rechtbank Roermond heeft een eerste aanzet gegeven om het buitenlandse aspect bij de omzetting te betrekken zonder daarbij te capituleren voor de buitenlandse opvattingen. Zij heeft immers in haar oordeel betrokken dat de veroordeelde de strafbare feiten uit winstbejag in het buitenland heeft begaan. Dit is naar ons oordeel bij de nieuwe straffoetmeting een belangrijk aanknopingspunt.

Velen van de in het buitenland veroordeelden hebben er welbewust voor gekozen om de feiten uit winst oogmerk in het buitenland te plegen. Bijvoorbeeld bij drugsdelicten draagt het strafklimaat er immers toe bij dat de prijs van de goederen omhoog gaat. Het wordt bijna als een feit van algemene bekendheid beschouwd dat er in de ons omringende landen een strenger strafklimaat heerst dan in Nederland. In de praktijk lijkt dit voorhands echter vooral voor softdrugsdelicten te gelden. Daarbij heeft de overheid enige jaren geleden tijdens een grote publiciteitscampagne gewaarschuwd voor de strengere bestraffing van drugsdelicten in het buitenland. De rechtbank mag er dus rekening mee houden dat de veroordeelde het risico in het buitenland zwaar gestraft te worden op de koop toe heeft genomen. Dit kan de veroordeelde worden aangerekend. De rechtbank houdt bij de straffoetmeting rekening met de ernst van het feit, de omstandigheden waaronder dit is gepleegd en de persoon van de veroordeelde.

In onze opvatting behoort het gegeven dat de veroordeelde is voorbij gegaan aan de in het veroordeland levende opvattingen omtrent de ernst van zijn gedrag, zoals neergelegd in de opgelegde straf, tot de omstandigheden van het feit die de hoogte van de straf mede kunnen bepalen, zeker als die opvattingen in redelijk mate kenbaar zijn. Indien de veroordeelde welbewust naar het buitenland is gegaan teneinde daar zijn slag te slaan dan behoort daarmee

bij de straffoetmeting rekening te worden gehouden. De veroordeelde heeft de buitenlandse opvattingen omtrent de ernst van zijn gedraging als risico aanvaard. Hij heeft weloverwogen afstand genomen van de in ons land geldende strafrechtscultuur en daarmee zelf een buitenlands element in zijn zaak binnengehaald.

De rechtbank mag o.i. op bovengeschetste wijze rekening houden met de opvattingen over de ernst van het gedrag in het land waar de dader bewust zijn locus delicti heeft gekozen, zoals die tot uiting komen in de opgelegde straf. Dit element zal er vaak toe leiden dat een hogere straf wordt opgelegd dan wanneer men hetzelfde feit in Nederland zou hebben gepleegd.

Onze redenering houdt als logische consequentie onvermijdelijk in dat bij omzetting van straffen die zijn opgelegd naar aanleiding van feiten waarbij de locus delicti slechts toevallig is bepaald, het buitenlandse aspect van de zaak in de meeste gevallen van ondergeschikter belang zal zijn. De rechtbank kan de veroordeelde hier immers geen bewuste keuze van de locus delicti aanrekenen.

4.1 Straffoetmetingsbeleid in Wots-zaken van de Rechtbank te Amsterdam

Het is in dit verband wellicht nuttig om in zeer algemene termen inzicht te verschaffen in de omstandigheden die de Rechtbank Amsterdam bij de strafomzetting betreft. Van de in totaal 68 Wots-zaken die sinds de invoering van de regeling werden behandeld werden 25 zaken door de Rechtbank Amsterdam afgedaan.

Bij drugsdelicten wordt voorzover mogelijk de hierboven geschetste redenering gehanteerd. De rechtbank tracht voorts te bepalen welke rechtsorde geschonden is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een Nederlander in het buitenland wordt veroordeeld voor mede in Nederland gepleegde feiten. Dit kan van invloed zijn op het bepalen van het buitenlandse aspect van de zaak.

Voorts spelen de volgende aspecten een belangrijke rol:

- de justitiële documentatie van de veroordeelde;
- de draagkracht van veroordeelde;
- teneinde te kunnen bepalen hoe ernstig een bepaald feit in het buitenland wordt opgevat wordt als het ware een percentage van het buitenlandse strafmaximum berekend. Dit percentage wordt vervolgens toegepast op het Nederlandse strafmaximum;
- de buitenlandse VI regeling, waar ook eventueel (te verwachten) strafkortingen bij worden betrokken. Op grond van art. 11 lid 1 onder d VGP wordt door de Rechtbank Amsterdam de meest gunstige VI regeling toegepast, tenzij uit de buitenlandse stukken blijkt dat de veroordeelde niet voor die regeling in aanmerking komt.

Indien de rechtbank deze straffoetmetingscriteria hanteert, dan worden zij zoveel mogelijk expliciet in de strafmotivering opgenomen.

Een beroep op de zware omstandigheden in een buitenlandse gevangenis wordt in de regel niet als strafvermindrend aanvaard, aangezien dit wordt beschouwd als een van de risico's die men heeft genomen.

5. Slot

In dit artikel hebben wij getracht inzicht te geven in de in de zogenaamde omzettingsprocedure van de Wots. Wij heb-

ben daarbij gewezen op de dilemma's die de Nederlandse strafrechter ondervindt bij de omzetting van de buitenlandse straf.

Een te sterke keuze voor het als mild beschouwde Nederlandse straffoetingsbeleid kan ertoe leiden dat het doel van de WOTS niet wordt bereikt. Er zullen minder in het buitenland gedetineerde Nederlanders worden overgebracht en zij zullen de gevolgen van een minder goede rechtsbedeling aan den lijve ondervinden.

Het risico bestaat dat zij in een land moeten blijven waar zij geen enkele binding mee hebben. Het gevaar van het *onverkort* overnemen van buitenlandse straffoetingsnormen kan de geloofwaardigheid en het functioneren van ons strafrecht in gevaar brengen. Het is daarom van belang dat beide uitersten worden vermeden.

De aard van de Wots-procedure, als uitvoering van een aantal verdragsrechtelijke relaties, brengt met zich dat men niet de ogen kan sluiten voor het internationale aspect van de omzetting. Het resultaat van internationale samenwerking op strafrechtelijk gebied mag echter niet zijn dat men de culturele verschillen negeert en dat men zich aan elkaars opvattingen zou moeten aanpassen. Indien de Nederlandse rechter bij het opleggen van een nieuwe straf het Nederlandse straffklimaat als uitgangspunt kiest maar daarbij in een duidelijke overweging laat zien en zo mogelijk, welke criteria, dat het buitenlandse aspect is meegewogen in de straffoetening zal veel onbegrip kunnen worden weggenomen.

Wij hebben in dit artikel een aantal elementen aangegeven die een rol kunnen spelen bij de straffoetening in het kader van de Wots. Een belangrijk onderdeel daarvan was het feit dat het veroordeelden valt aan te rekenen dat zij uit winstbejag in het buitenland strafbare feiten hebben gepleegd.

De aan het begin van dit artikel gememoreerde opschudding over de concrete gevolgen van de omzettingsprocedure is zeer wel te begrijpen. Het doet zo op het eerste gezicht vreemd aan dat een in het buitenland veroordeelde

strafvermindering krijgt slechts door de omstandigheid dat zijn straf in Nederland opnieuw wordt vastgesteld.

Toch zal men bij nadere bestudering van de doelen van de Wots en het systeem dat gekozen is om dit doel te bereiken meer begrip voor dit nieuwe fenomeen moeten kunnen opbrengen. Nederland heeft ervoor gekozen om in het kader van de bevordering van de goede rechtsbedeling in het buitenland veroordeelde Nederlanders hier hun straf uit te laten zitten. De omzettingsprocedure wordt als meest acceptabele wijze van het overnemen van buitenlandse vonnissen gezien. Deze omzettingsprocedure leidt tot het toepassen van onze eigen rechtsnormen op de buitenlandse straf.

De gevolgen van de omzetting in concreto leiden soms tot verrassende resultaten. Hopelijk draagt dit artikel eraan bij om het verrassingseffect van de Wots-procedure wat te relativeren.

1. Trouw 19 jan. 1989: Wots is in Nederland aan het publiek niet te verkopen en Algemeen Dagblad van 19 febr. 1989: Herberechting geeft veel opschudding.

2. "Wij worden opgezadeld met wetten, waarop niet slechts veel kritiek mogelijk is, maar waarvan de uitvoering nauwelijks verklaarbaar, laat staan te verkopen is", Mr D. Veurink, officier van justitie te Zwolle.

3. "Je kan zoiets als advocaat eigenlijk niet zeggen, want je moet er grote vrede mee hebben als je cliënten vrij rond lopen, maar dit is geen vertoning, aldus Mr Th. Hiddema, advocaat te Maastricht".

4. De Wots geeft uitvoering aan een viertal verdragen. 1. Het Benelux-Verdrag inzake de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in strafzaken (Trb. 1969, 9), 2. Het Europees Verdrag inzake de Internationale geldigheid van straffonnissen, (Trb. 1971, 137), 3. Het Europees Verdrag inzake het toezicht op voorwaardelijk veroordeelden of voorwaardelijk invrijheid gestelden (Trb. 1982, 53), 4. Het Europees verdrag inzake de overbrenging van gevonnisde personen (Trb. 1982, 53) (Trb. 1987, 163). Het laatstgenoemde verdrag wordt in de praktijk het meest toegepast.

5. Mr R.C.P. Haentjens, Schets van het Nederlandse kleine rechtshulprecht in strafzaken Gouda Quint, Arnhem 1989 p. 16.

6. Paridaens en Broos NJB 1986, p. 914.

7. Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 1983-1984, 18 129, nrs 1-3, p. 33.

8. Mrs D.J.M.W. Paridaens en M.M. Broos in NJB 1986, p. 913-917 en Prof. mr C.F. Rüter in Delikt en Delinkwent 1984, p. 101-108 en Ars Aequi 1988, p. 218 en 219.

9. Annotatie van Prof. mr G.J.M. Corstens onder NJ 807.89.9 "Men moet niet antwoorden dat de samenwerking tussen staten vereist dat men zich naar elkaars praktijken richt. Dat argument geldt (wel, toevoeging van schrijvers: MZ, IB) bij de overname van de executie van straffonnissen."